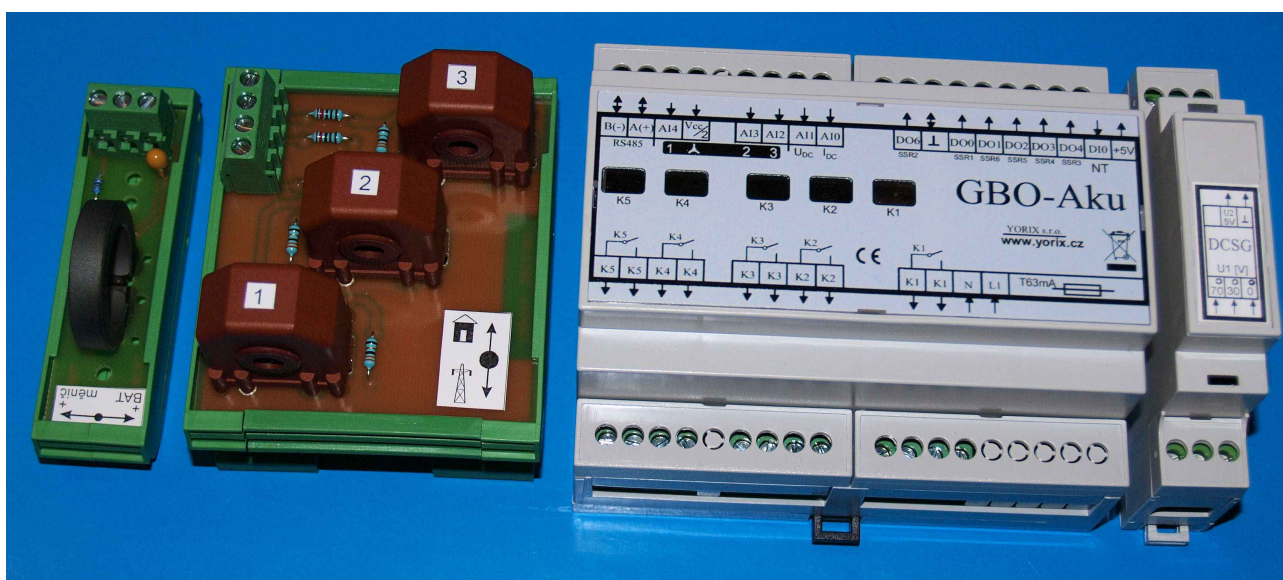

GBO-Aku

vytěžovač pro jednofázový hybridní měnič v režimu off grid

fw. verze $\geq$ 2.046

Obsah:

1. Úvodní poznámka k firmwaru	2
2. K čemu je dobré vytěžování	2
3. Vstupní obvody regulátoru	2
4. Regulace - popis	5
5. Zobrazení v konfiguračním programu	6
6. Kalibrace snímačů	7
7. Zadávání parametrů pro regulaci	7
8. Schéma zapojení vstupních obvodů	9
9. Schéma zapojení výstupních obvodů	10
10. Způsoby modulace SSR	11

1. Úvodní poznámka k firmwaru:

Tato dokumentace je určena k firmwaru v.2046, který je prvním firmwarem určeným výhradně jen pro GBO-Aku; sjednocuje regulační algoritmus pro jednofázové a třífázové měniče. *(U starého GreenBona to nebylo možné z důvodu nedostatku analogových vstupů a oba algoritmy se kvůli tomuto omezení od sebe diametrálně odlišovaly)*

- Jednofázová verze přebírá od třífázové verze algoritmus pro hlídání výstupního proudu měniče a umí omezovat vytěžování tak, aby nedošlo k dlouhodobému přetížení měniče
- Třífázová verze přebírá od jednofázové prakticky celý, osvědčený algoritmus regulace podle nabíjecího proudu baterie, definovaného nastavenou nabíjecí charakteristikou *(narozdíl od jednofázové verze ale nemá hlídání odběru ze sítě-na to už chybí analogový vstup)*

2. K čemu je dobré vytěžování:

2.1. Výchozí situace (hybrid bez vytěžovače):

Hybridní měnič v režimu off grid spolehlivě zamezí přetokům do sítě, což je často hlavní důvod pro jeho použití (striktní požadavek územně místního správce veřejné sítě).

V době výroby z FV panelů měnič přednostně nabíjí baterii, dále pokryje okamžitou spotřebu objektu. Z panelů si však bere pouze energii nutnou ke krytí okamžitých potřeb objektu, která obvykle zdaleka nedosahuje skutečné výrobní kapacity dosažitelné režimem MPPT. Výtěžnost energie je pak chabá a návratnost celé investice pochybná. Tento režim měniče (Off-grid bez MPPT) přitom neumožňuje ani správné fungování klasické regulace přebytků typu „wattrouter“, protože měnič v režimu *off-grid* narozdíl od *on-grid* režimu žádné přebytky neprodukuje.

2.2. Regulace s GBO-Aku: *(pozn.: GBO-Aku je druhá generace GreenBona)*

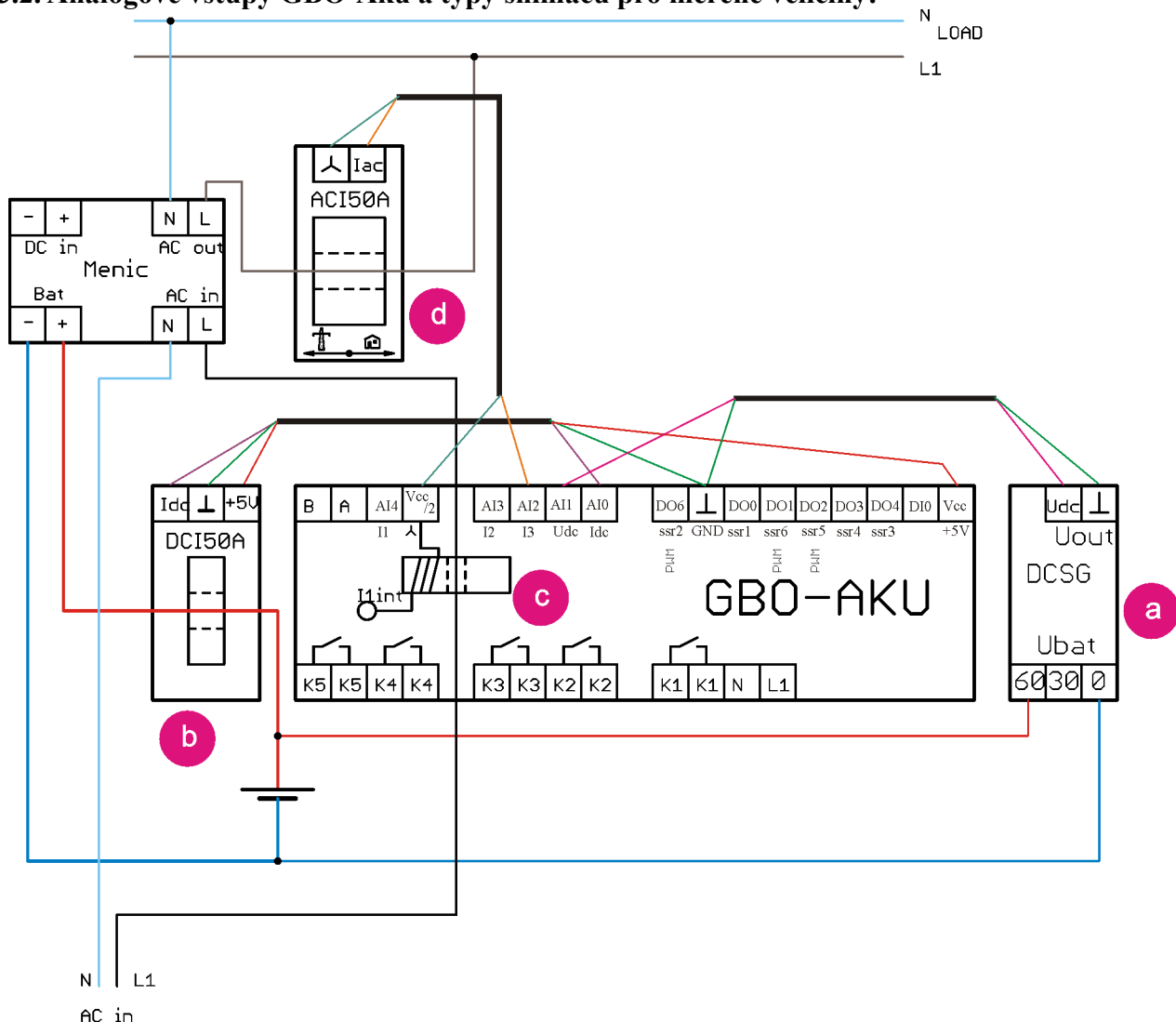
Regulace rozšíří původní chování elektrárny s hybridním měničem o schopnost vytěžit veškerou energii, kterou FV panely dokáží vyprodukovat; regulace průběžně vytváří takovou zátěž, aby měnič trvale pracoval co nejbližší maximálního pracovního bodu FV panelů a zachovává přitom prioritu pro ukládání FV energie do baterie a pro pokrytí přirozené spotřeby objektu. Takto získaná energie půjde obvykle do ohřevu teplé užitkové vody.

3. Vstupní obvody regulátoru:

3.1. Měřené veličiny:

- a: napětí baterie (povinně)** po dosažení plného napětí baterie odvádí GBO-Aku do svých spotřebičů právě tolik energie, aby měnič pokračoval ve výrobě a proud baterie přitom držel na nule - veškerá energie FV panelů je přeměrována do spotřebičů GBO-Aku a baterie zůstává nabitá a nezatížená.
- b: nabíjecí proud baterie (nepovinně viz. kap.8.3. na str.10.- alternativní režim)**
DC snímač je navlečen na jednom (obvykle plusovém) vodiči mezi baterií a měničem; při dosažení zadané velikosti nabíjecího proudu GBO-Aku začne plynule zvyšovat odběr do svých spotřebičů do takové míry, aby vytěžil z měniče maximum a zachoval přitom nabíjecí proud baterie na požadované hodnotě.
- c: odběr ze sítě (nepovinně)** (interním nebo externím proudovým snímačem) - jakmile zaznamená odběr ze sítě, okamžitě ubere plynulou regulaci SSR na nulu, aby (pokud možno) zamezil nechtěnému přechodu do režimu Bypass. (není-li tento snímač použit, pak za stejné situace reaguje SSR na odběr z baterie, jen ztlačí pomaleji)
- d: výstupní proud měniče (load) (nepovinně)** Regulátor vytěžuje jen do té úrovně, při níž výstupní proud měniče dosáhne nastavené hodnoty. Snímač může ochránit měnič před přetížením, pokud by snad samotný měnič takovou ochranu neměl.

3.2. Analogové vstupy GBO-Aku a typy snímačů pro měřené veličiny:

- a) **napětí baterie:** vstup AI1 (Udc) proti svorce GND (rozsah 0...5V ; rozlišení vstupu: 0...5V= 0...1023 digit) ; snímač DC napětí DCSG (Yorix)
- b) **DC proud do baterie:** vstup AI0 (Idc) proti svorce GND - snímač DC proudu typ DCI 50A (Yorix) (Hall sonda, bipolární měření; nulovému proudu primárního okruhu odpovídá výstupní napětí Vcc/2; rozlišení vstupu: {0...5}[V] = {-512... +511} [digit]
- c) **proud ze sítě do hybridního měniče:**
  - interní AC snímač proudu (je zaletován v zákl.desce přístroje, ovšem pouze v jednofázovém provedení „**GBO-Aku (1f)**“), nebo
  - externí AC snímač proudu zapojený do svorek pro měření proudu I1 (AI4 proti Vcc/2), rozlišení vstupu: {0...5}[V] = {-512... +511}
- d) **výstupní proud měniče (LOAD)** externí AC snímač proudu zapojený do svorek pro měření proudu I3 (AI2 proti Vcc/2), rozlišení vstupu: {0...5}[V] = {-512... +511} [digit]

Pozn.: pokud některý z nepovinných snímačů (b,c,d) není použit, je třeba jeho živou svorku propojit se svorkou Vcc/2, aby se do vstupu nemohlo indukovat cizí rušivé napětí a vstup tak trvale indikoval nulu. Všechny tři tyto vstupy jsou bipolární (rozlišují kladnou i zápornou hodnotu) a nule u nich odpovídá napětí Vcc/2 (2,5V).

3.2.1. Snímání napětí baterie:

Aby elektronika GBO-Aku i nadále zůstala galvanicky oddělena od sítě je nezbytně nutné doplnit vně vytěžovače **napět'ový snímač s galvanicky oddělenou vazbou**.

Pro účely zde popsané regulace je volitelným příslušenstvím vytěžovače snímač DC/DC s induktivní vazbou, převodem 30V / 5V nebo 60V / 5V (podle použité svorky na primární straně). Měření vyšších primárních napětí je možné doplněním vnějšího předřadného rezistoru do vstupní svorky 60V.

Snímač je navržen s cílem zajistit jednoduché připojení k vytěžovači, stabilitu převodu a nezávislost na velikosti napájecího napětí.

Provedení: indukční vazba vf transformátorem mezi oběma galv.oddělenými obvody, vf. pulsní měnič na primární straně a usměrňovač na sekundární straně. (k napájení je využito primární měřené napětí; na obou stranách se připojují pouze dvě pracovní svorky: „+“ a „-“.)

Snímač nemá úplně lineární charakteristiku, předpokládá se u něho proto provedení kalibrace na jmenovité napětí baterie až na připojeném GBO-Aku (pracovní bod se bude pohybovat v relativně úzkém pásmu okolo jmenovitého napětí baterie; chyba měření při větší odchylce od jmen.napětí nemá vliv na kvalitu regulace).

3.2.2. Snímání proudu baterie:

Stejně jako AC snímače fungující na principu proudového transformátoru, tak i DC snímač DCI50A (od 2020/02 nahrazuje dříve používaný AMPLOC 50A) pracující na principu Hallova efektu se navléká na vodič měřeného proudu, což je zde **přívod k baterii**. Otvor pro vodič má průměr 20mm. Výstup snímače je galvanicky oddělen od měřeného vodiče a má 3 svorky:

1. napájení +5V (Vcc v GBO-Aku)
2. napájení 0V (GND v GBO-Aku)
3. výstupní signál Idc

Pozn.: obrácení polarity měřené veličiny lze provést pouze obrácením směru průvlaku. Snímač Yorix DCI50A má předepsanou orientaci průvlaku vyznačenou, tam by takový problém nastat neměl.

3.2.3. Snímání střídavých proudů:

Zde se používají snímače obsahující vesměs malé proudové měřicí transformátorky firmy PMEC.

(lze kombinovat interní snímač, jednofázové externí snímače nebo třífázový externí snímač - vesměs volitelné příslušenství regulátoru.)

Orientace průvlaků:

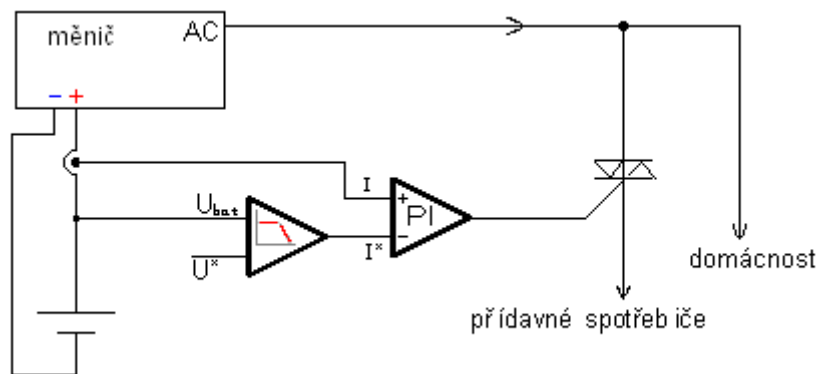
- u síťového přívodu se dodrží orientace vyznačená na snímači
- u výstupního proudu z měniče je strana měniče tam, kde je na snímači vyznačená strana sítě. (výstupní proud(y) měniče se v monitorovacím programu musí zobrazovat jako záporná hodnota)

4. Regulace:

4.1. Popis algoritmu:

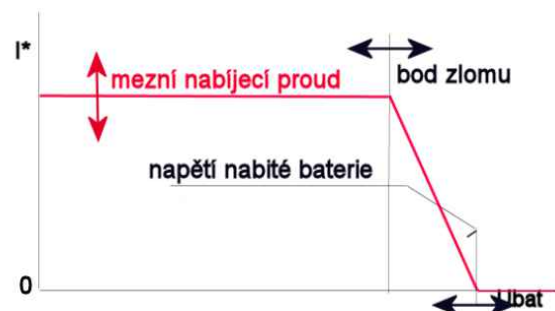
Regulace je složena z kaskády dvou funkčních bloků, vizn schéma.:

První (nadržaný) blok: blok U/I charakteristiky měří napětí baterie a na svém výstupu pak definuje požadovaný nabíjecí proud I^* , který je zaveden do proudového regulátoru jako žádaná hodnota.

Převodová (nabíjecí) U/I charakteristika je určena třemi nastavitelnými hodnotami: (viz obr.:

- jmenovitým napětím nabité baterie U_{bat}
- mezním nabíjecím proudem
- bodem zlomu - napětím, od něhož bude nabíjecí proud baterie lineárně klesat k nule s napětím stoupajícím ke jmenovitému

Druhý blok - proudový PI regulátor pak měří velikost nabíjecího proudu tekoucího do baterie a udržuje ji na hodnotě stanovené blokem U/I charakteristiky, a to tak, že řídí odběr přídavných spotřebičů, připojených na výstupy GBO-Aku. (klasický, léty osvědčený algoritmus Greenbona).

4.2. Funkce regulační smyčky:

Pokud jsou napětí baterie i nabíjecí proud menší, než požadované, GBO-Aku zůstává v klidu a veškerá výroba jde do baterie. (celá oblast pod čarou nabíjecí charakteristiky viz. obr. níže)

Když nabíjecí proud baterie překročí hodnotu *mezního nabíjecího proudu* nastavenou v GBO, zahájí GBO činnost tak, že odvádí do svých spotřebičů právě tolik výkonu, aby udržel nabíjecí proud baterie na požadované hodnotě. (oblast nad čarou nabíjecí charakteristiky)

Pokud je měnič schopen vyrábět větší výkon, než je nabíjecí výkon baterie, pak by měl být mezní nabíjecí proud nastaven v GBO-Aku trochu níž, než v měniči. Takové nastavení zajistí chod měniče v režimu MPPT nejen po úplném nabití baterie, ale také již v době nabíjení baterie. Jinak GreenBonO zahájí činnost až poté, co napětí baterie překročí bod zlomu na U/I charakteristice (až převodová charakteristika GBO-Aku „podleze“ nabíjecí charakteristiku měniče).

Když se napětí baterie blíží požadované hodnotě, proudový regulátor lineárně podle napětí baterie snižuje nabíjecí proud zvýšením odběru do spotřebičů GreenBona (sestupná hrana U/I charakteristiky).

Při dosažení plného napětí baterií drží proudový regulátor nulový proud do baterie - veškerou nadbytečnou výrobu spotřebovává v přídavných spotřebičích.

Vybíjecí proud z baterie vyhodnocuje GBO-Aku jako záporný a ubírá výkon na svých spotřebičích tak dlouho, dokud tento proud neklesne k nule, nebo až až do úplného odpojení všech svých spotřebičů.

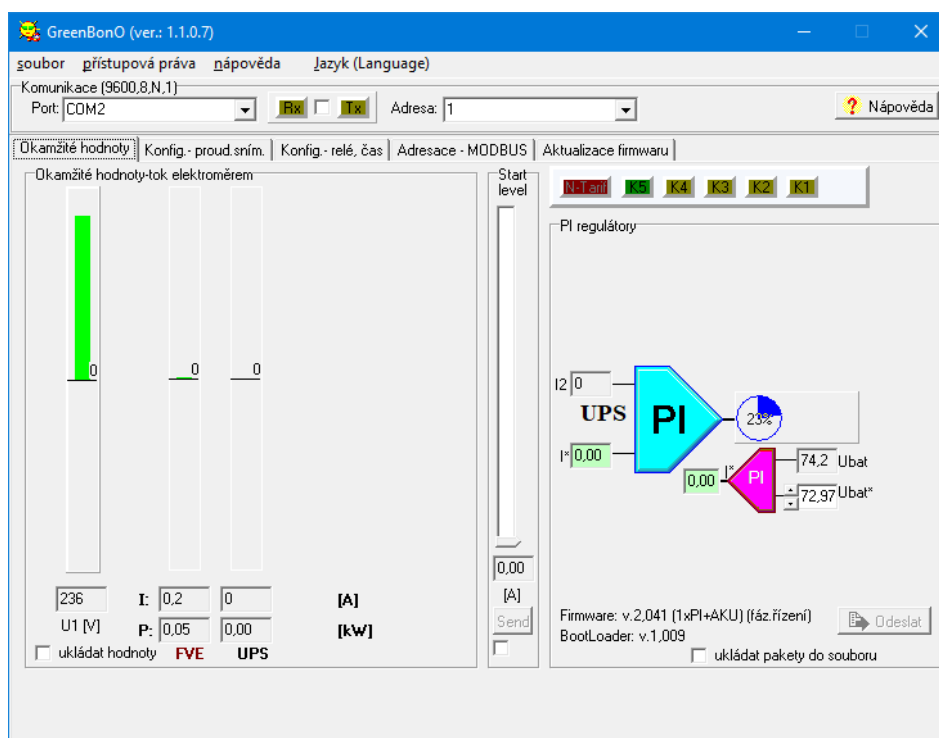
Třetí použitý sensor - AC proudový snímač uvnitř GreenBona měří proud ze sítě do měniče. V době výroby FVE je tento proud nulový, pouze v okamžiku připojení velkého spotřebiče uvnitř objektu může nastat situace, že panely spolu s baterií nestačí pokrýt okamžitou spotřebu a měnič si pomůže ze sítě; na to reaguje GreenBonO bleskovým vypnutím SSR, aby měnič odlehčil zátěž a tak (pokud možno) zamezil nechtěnému přechodu do režimu Bypass.

Místo interního AC snímače proudu lze použít externí snímač, připojený do svorek pro měření AC proudu fáze L1 (AI4, Vcc/2).

Čtvrtý sensor - AC proudový snímač výstupního proudu měniče hlídá měnič proti přetížení.

Když GBO-Aku zjistí překročení nastaveného proudového limitu, začne regulovat podle proudových hodnot výstupu měniče a omezí výstupní proud měniče tím, že ubere odběr na svých spotřebičích. Po omezení výstupního proudu měniče pod limitní hodnotu se GBO-Aku vrátí k regulaci podle proudů baterie.

5. Zobrazení v konfiguračním programu:

regulátor napětí baterie (růžový; - definuje nabíjecí proud v závislosti na napětí baterie podle charakteristiky na straně 3;

dolní vstup - žádaná hodnota napětí baterie (zadáva se tlačítky UP/Down v tomto vstupu)

horní vstup - naměřená hodnota napětí na baterii (snímač napětí nemá lineární charakteristiku, proto je potřeba ho nakalibrovat na požadované napětí baterie; jiné hodnoty napětí již nezobrazí přesně)

výstup - požadovaný proud vyvedený do druhého stupně regulace jako vstup žádané hodnoty

PI regulátor nabíjecího proudu (azurový; druhý stupeň regulace napětí baterie)

reaguje na změnu žádané hodnoty (kterou nastavuje regulátor napětí baterie-viz předchozí odstavec) následovně: Pokud žádaná hodnota „přeroste“ skutečnou hodnotu proudu síťového měniče, začne regulátor zvyšovat svou výstupní hodnotu a tím i odběr řízený GreenBonem, čímž proud původně tekoucí do UPS přesměruje do přídatných spotřebičů.

Omezení výstupního proudu měniče: jakmile překročí výstupní proud měniče přednastavenou mezní hodnotu, připojí se na vstupy azurového regulátoru proudové hodnoty výstupu měniče (*skutečná a žádaná*) a regulátor udržuje mezní hodnotu výstupního proudu. Když pak zase výstupní proud měniče klesne pod mezní hodnotu, obnoví se (výchozí) regulace podle proudu baterie.

6. kalibrace snímačů

je shodná se standardním postupem u všech firmwarů Greenbona (v záložce „*konfig. proud. sním.*“), v provedení AKU pouze přibývají panely pro kalibraci napětí Udc a proudu Idc

Postup:

- rozhodujícím okamžikem pro záznam hodnot naměřených regulátorem je přepnutí ze záložky „okamžité hodnoty“ do záložky „konfig.-proud.sním.“ v monitorovacím programu. V tomto okamžiku je potřeba změřit kalibrovanou veličinu vhodným měřidlem (nebo alespoň odečíst příslušnou hodnotu z měniče).
- V záložce „konfig.-proud.sním.“ se poté zobrazí číselné hodnoty naměřené A/D převodníkem regulátoru. Pro převod na příslušné měrné jednotky je potřeba do kolonky „Naměřená hodnota“ vyplnit hodnotu získanou v předchozím kroku a tlačítkem „vypočíst a odeslat KK dokončit proces kalibrace. Někdy je potřeba celý proces zopakovat.

7. Zadávání parametrů pro regulaci:

- **požadované napětí baterie Ubat*** - zadává se tlačítky UP/Down v dolním vstupu růžového regulátoru v záložce „*okamžité hodnoty*“ (viz. předchozí obrázek)
Správné nastavení této hodnoty je naprosto klíčové! Je nutno při odpojených spotřebičích Greenbona vyčkat na úplné nabití baterie, a pak, když měnič pracuje jenom v udržovacím režimu odečíst hodnotu Ubat naměřenou regulátorem GBO-Aku (viz. obr. na str.6-horní vstup růžového PRegulátoru) a tutéž hodnotu zadat jako požadovanou: Ubat*. Pak je třeba zapnout spotřebiče GBO a pomalu postupně snižovat Ubat* tak dlouho, než začne GBO vytěžovat. Toto je správná hodnota- přibližně horní úroveň hladiny „float“. Od tohoto napětí GBO vytěžuje 100% výkonu měniče, tím omezí nabíjecí proud baterie na nulu a nedovolí dalšímu nárůstu napětí na baterii. Napětí baterie pak už nedosáhne hladiny, při níž by měnič přešel z nabíjecího do udržovacího režimu. (pokud totiž v udržovacím režimu má měnič nastaveno nižší žádané napětí baterie než GBO, vytěžování se vypne)
- **další tři parametry regulátoru napětí baterie** - po kliknutí na růžový regulátor v záložce „Okamžité hodnoty“ se zobrazí následující dialogové okno s dalšími parametry (mezni AC proud měniče, mezni nabíjecí proud baterie a bod zlomu).

FormParamUdc

Parametry regulátoru

Sensor:

Napětí Udc [V]

frekvence f [Hz]

PI

12,26 [A] Mezní výstupní proud měniče

Nabíjecí charakteristika

A

60,1A 54,66V

0 55,98V V

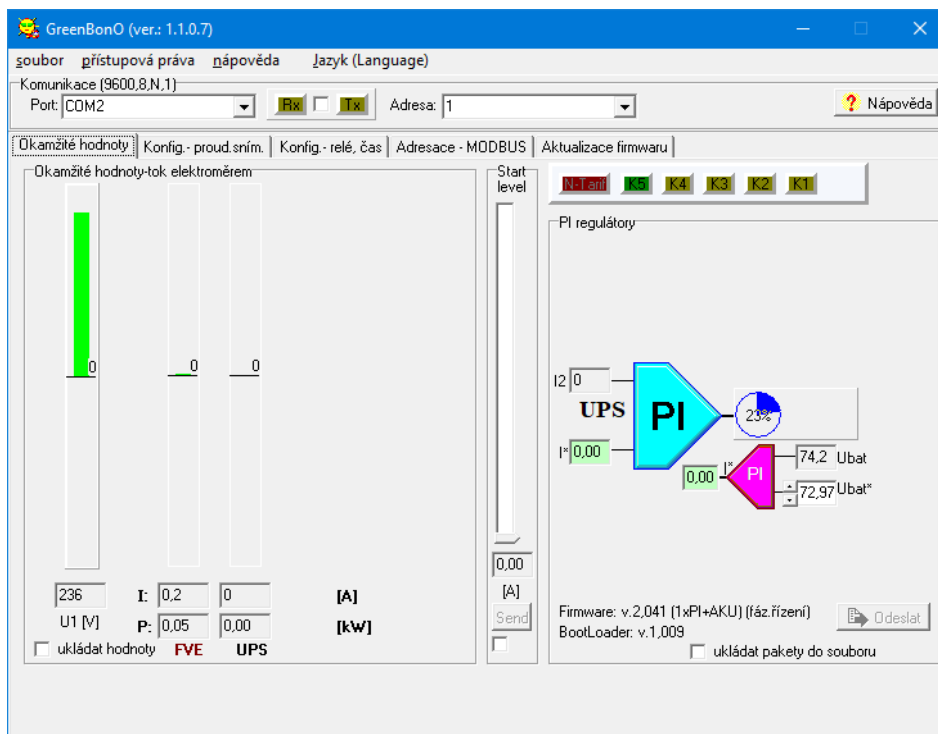
54,66 Bod zlomu (napětí baterie, od něhož GBO snižuje nab.proud)

60,1 Mezní nabíjecí proud baterií (I2)

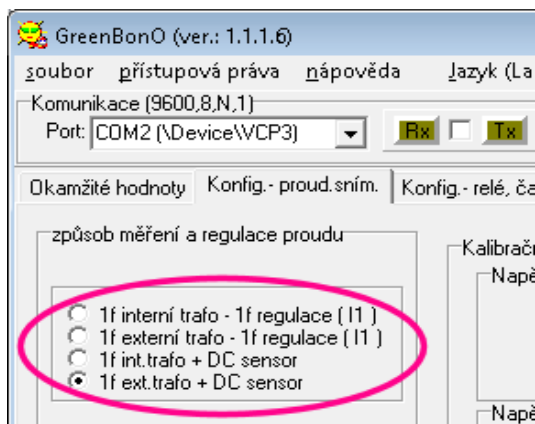
Odeslat

Konec

- **parametry proudových regulátorů** (proporcionální a integrační konstantu) je možno upravit po kliknutí na azurový PI regulátor při současném držení stisku klávesy CTRL (v záložce „*okamžité hodnoty*“, viz obrázek níže). Poté se zobrazí dva „tahové poteciometry“ sloužící k úpravě parametrů KI a kP. Zmenšení hodnot KI a kP vede ke zpomalení reakce regulátoru a naopak.

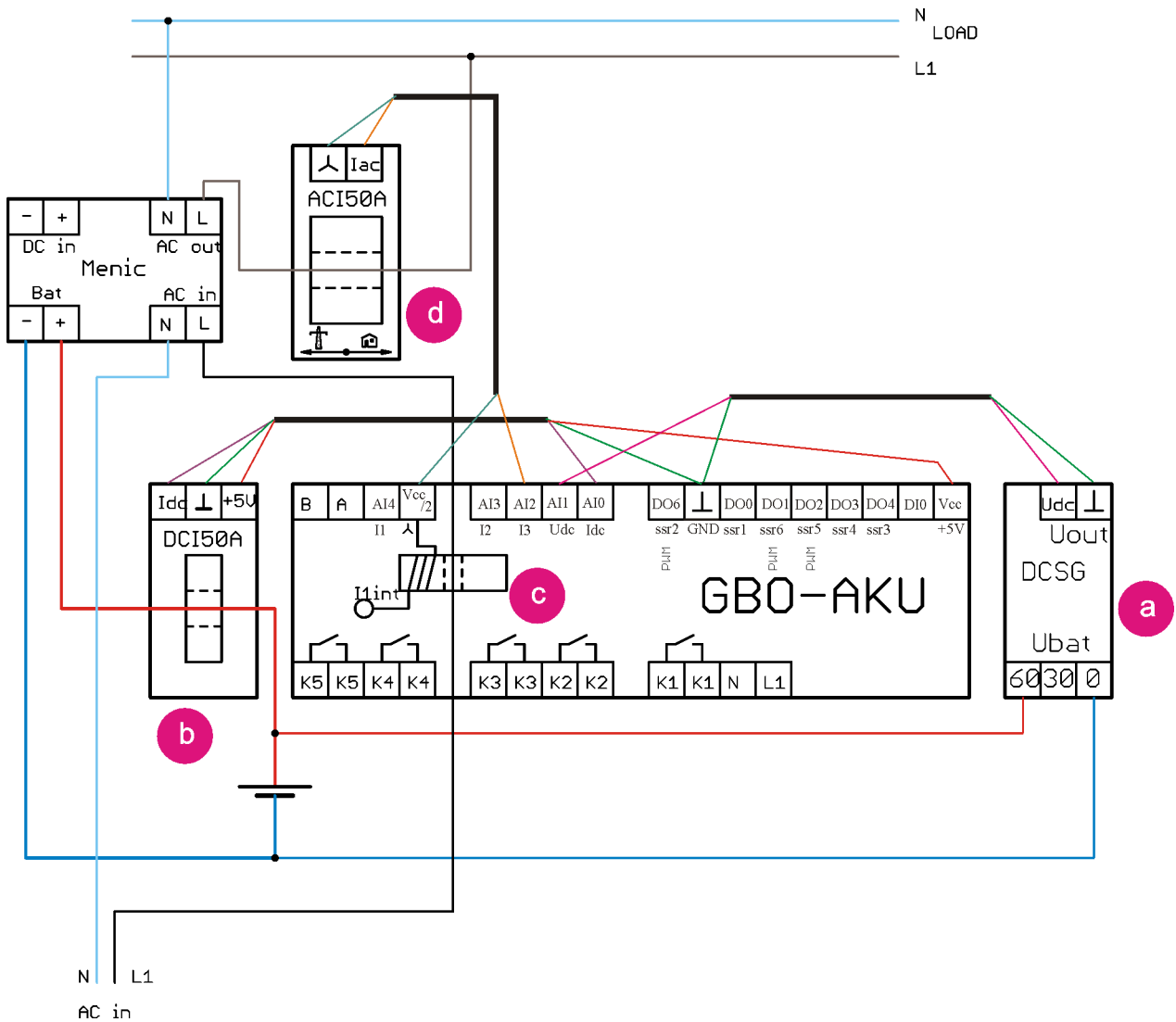
- **způsob měření a regulace proudu** na záložce „konfigurace proud.sním.“ zde vybereme třetí, nebo čtvrtou možnost podle toho, zda k měření proudu ze sítě používáme interní nebo externí snímač. (viz. kapitoly 8.1 a 8.2)

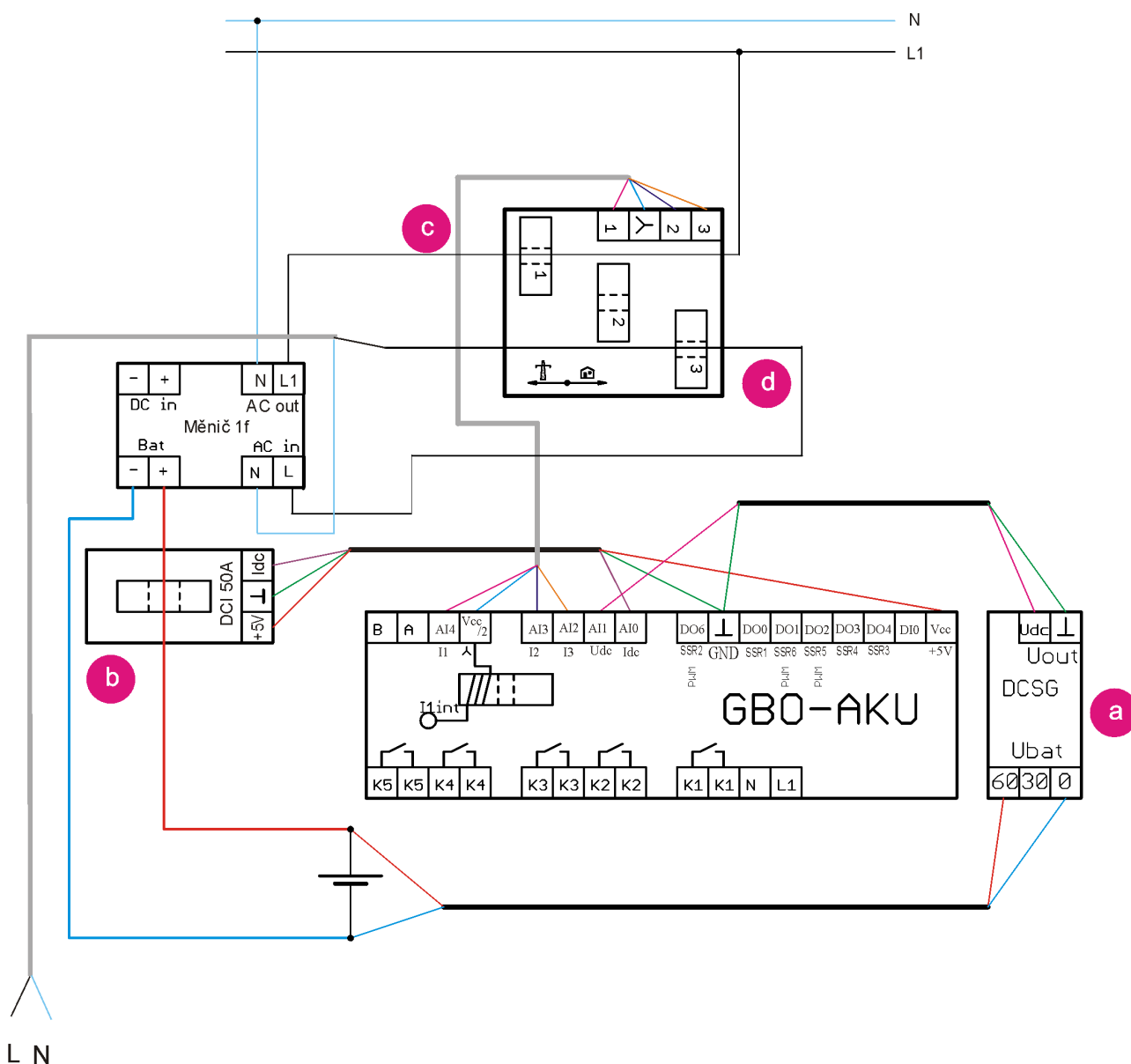
8. Schéma zapojení vstupních obvodů:

8.1. GBO-Aku v provedení „1f“ (s interním snímačem) + jednofázový externí snímač ACI50A

8.2. GBO-Aku v provedení bez interního snímače, s modulem 3f snímačů

- k měření výstupního proudu měniče je použit snímač 1
- k měření AC proudu z veřejné sítě je použit snímač 3

8.3. Alternativní režim - provozování vytěžovače bez proudového DC snímače

Pokud je baterie tak silná, že snese nabíjení plným (nebo skoro plným) výkonem měniče, není potřeba vytěžovat během nabíjení a stačí zahájit funkci vytěžování až po úplném nabití baterie. V takovém případě nemusí být součástí regulátoru proudový snímač, ale odpovídající vstupní svorka na GBO-Aku (AI0; I_{dc}) musí být proklemována se svorkou V_{cc}/2 aby byla trvale zajištěna nulová naměřená hodnota DC proudu. Pokud by byl k dispozici bezpotenciálový kontakt od BMS signalizující nabitou baterii, pak by odpadla nutnost použít napěťový snímač; stačilo by tímto kontaktem připojit +5V (V_{cc}) na vstup AI1 (U_{dc}). Strmost sestupné rampy převodové U/I charakteristiky pak ovlivňuje pouze rychlost ubírání vytěžovacího výkonu při poklesu napětí baterie pod jmenovitou hodnotu.

9. Schéma zapojení výstupních obvodů:

Výstupní strana regulace - tj. zapojení přídatných spotřebičů se nijak neliší od zapojení pro regulaci přebytků a lze pro ně použít všechna [dostupná schémata](#) zveřejněná na webu firmy Yorix. (soubor „greenbono_schemata.zip“ v sekci download)

10. Způsoby modulace SSR:

V lokální síti (ostrov) by modulace „spínáním v nule“ byla ta nejhorší možnost, neboť v měkké síti je zdrojem nesnesitelného flikru, proto se s ní zde ani nepočítá.

Je zde použito „fázové řízení“, které vyžaduje SSR typu „spínané okamžitě“.

Firmware:

- **GBoXxxx_Aku_phctrl_upg.hex** kde Xxxx je číselné označení verze firmwaru
- **GBoXxxx_Aku_phctrl_TC_upg.hex** (obsahuje navíc plynulé řízení tep.čerpadla)

Upozornění: firmwary pro staré GreenBonO (název fw. začíná řetězcem „greenbono“) nelze použít - přístroje nejsou navzájem kompatibilní. Naopak monitorovací PC program „Greenbono_HMI.exe“ je společný pro oba přístroje.

V režimu Grid-tie (AC výstup měniče je paralelně napojen na síť, přetok do sítě je konfigurací omezen na nulu, odběr ze sítě je povolen). Kombinace síť + měnič je zpravidla dostatečně tvrdý zdroj a lze použít SSR spínané v nule.

Pak také lze použít firmware:

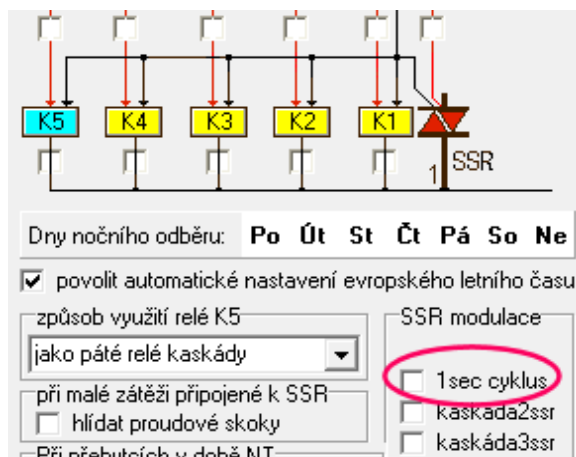
GBoXxxx_aku_upg.hex. a k němu SSR spínaná v nule.

Pozn.:

Pokud SSR spíná(spínají) spotřebič(e) malého výkonu a flikr nevadí, lze tento firmware použít i u ostrovního měniče.

V takovém provedení je nutno zrušit nastavení pomalé modulace SSR (uvolnit zatržítka „1-sec cyklus“) v záložce „konfigurace relé“, aby celá soustava příliš nekmitala (zejména PI-regulátor a proud baterie) .

(režim „1-sec cyklus“ je určen pouze pro „On grid“ měniče, jeho úkolem je tam omezit flikr tím, že se modulace vyhne kritickým frekvencím 5...15Hz)

Firmwary jsou [součástí zipu](#), který je volně ke stažení na <http://www.yorix.cz>.

Nezapomeňte, že firmwary pro GBO-Aku jsou nezaměnitelné s firmwary pro GreenBonO! Každý z obou přístrojů má svůj samostatný zip.